

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin

Kritik mot Halmstads tingsrätt för handläggningen av ett skadeståndsanspråk

Anmälan

M-F.C. framförde i en anmälan till JO klagomål mot Halmstads tingsrätt för handläggningen av ett enskilt anspråk i ett mål om vårdslöshet i trafik och vållande till annans död. Hon uppgav att tingsrätten hållit huvudförhandling och dömt i målet utan att kalla hennes mormor – som var änka efter den avlidne och hade framställt ersättningsanspråk – till förhandlingen. Inte heller hade mormoderns ombud kallats.

Utredning

Handlingar i tingsrättens mål B 414-06 inforrades och granskades. Av dessa framgick följande. I målet inkom advokaten A.K. den 16 mars 2006 med en skrivelse i vilken redovisades vissa kostnader som E.A., änka efter den omkomne, drabbats av på grund av dödsfallet. Skrivelsen med bilagor översändes till motparten. Tingsrätten höll den 14 juni 2006 huvudförhandling i målet. Åklagaren samt den tilltalade och dennas offentliga försvarare hade kallats till, och var närvarande vid, huvudförhandlingen. I domen angav tingsrätten att skrivelsen uppfattats som ett yrkande om skadestånd framställt av dödsboet efter H.A. Tingsrätten ogillade skadeståndsyrkandet.

Ärendet remitterades till tingsrätten för upplysningar och yttrande beträffande handläggningen av ersättningsanspråket i A.K:s skrivelse.

Tingsrätten (lagmannen Jan Warén) inkom med yttrande, till vilket hade fogats upplysningar från tf. rådmannen Petra Lundin.

Petra Lundin upplyste följande.

Handläggningen av brottmål vid Halmstads tingsrätt

Denna sköts enhetsvis och det finns två enheter på tingsrätten. Detta innebär att sekreterare och någon domare (den som aktuell vecka är s.k. ”postansvarig”) på aktuell enhet sköter handläggningen fram till huvudförhandling. Därefter tar den domare och notarie vid som bestämts ta huvudförhandlingen i målet och dessa ser således ofta inte målet förrän det är dags för huvudförhandling.

Handläggningen av aktuellt skadeståndsanspråk

Skadeståndsanspråket har inte formulerats tydligt som ett anspråk på just ersättning. Dock har tingsrätten, dvs. med mig som ordförande i målet, valt att uppfatta det som ett sådant. Detta får antas vara till fördel för den som sänt in ev. anspråk. Tyvärr har dock inte dödsboet efter H.A. kallats till huvudförhandlingen och detta kan jag inte påminna mig uppmärksammades heller. Annan handläggning har tyvärr heller inte valts, såsom avskiljande etc. Att sedan någon ersättning enligt domen inte har bedömts kunna utgå är enligt mig klart. Jag bedömer således att även om en korrekt handläggning skett skulle utgången inte blivit annan för dödsboet efter H.A.

Jag har inget övrigt att tillägga mer än att kallelse el. dylikt har förbisetts från inblandade i hanteringen av målet och slutligen med mig som ordförande i målet.

Jan Warén anförde bl.a. följande.

Även om något uttryckligt yrkande om skadestånd inte framställts i advokaten A.K:s skrivelse den 15 mars 2006 (aktbil. 9), kan skrivelsen inte rimligen tolkas på något annat sätt än som ett yrkande om skadestånd. Om det rått någon oklarhet beträffande avsikten med skrivelsen borde A.K. ha kontaktats för ett klarläggande.

Åklagaren borde därefter, enligt de rutiner som normalt tillämpas, ha tillfrågats om hon enligt 22 kap 2 § rättegångsbalken var beredd att i samband med åtalet utföra målsägandens talan. Anspråket är av sådan karaktär att åklagaren sannolikt hade avstått från detta, vilket skulle ha föranlett att målsäganden kallats till huvudförhandlingen enligt vad som föreskrivs i 45 kap 15 § rättegångsbalken. Att så inte skett är ett fel som begåtts under handläggningen. Det kan också konstateras att det vid handläggningen har förbisetts att enligt 21 § trafikförsäkringsförordningen (1976:359) lämna underrättelse om den väckta talan till den försäkringsanstalt som meddelat trafikförsäkring för fordonet.

Som Petra Lundin uppgett bereds huvuddelen av alla brottmål efter delegation av domstolssekreterare fram till huvudförhandlingen. Varje vecka finns en beredningsansvarig domare, som sekreterarna vid behov kan vända sig till för att få råd och stöd. Det är dock naturligtvis alltid den domare som slutligen handlägger målet som har ansvaret för att målet har beretts på ett korrekt sätt. Om det i detta fall först i anslutning till huvudförhandlingen uppmärksammats att målsäganden inte kallats hade antingen huvudförhandlingen fått ställas in och sättas ut till ett senare tillfälle, med kallelse även av målsäganden, eller skadeståndsyrkandet enligt 22 kap 5 § rättegångsbalken fått avskiljas för att handläggas som särskilt mål enligt reglerna för tvistemål. Det var således fel att ta upp skadeståndsyrkandet till prövning i detta fall. Under förutsättning att målsäganden kallats till förhandlingen kan det i detta sammanhang avslutningsvis konstateras att den omständigheten att målsäganden uteblir inte alltid utgör ett hinder mot att hans eller hennes talan prövas i sak (se Fitger, Rättegångsbalken, s. 22:8 och 22:20 a).

Jag avser att informera berörd personal om de frågor som aktualiseras genom denna anmälan.

M-F.C. yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

I det aktuella brottmålet var en kvinna åtalad för vårdslöshet i trafik och vållande till annans död. I gärningsbeskrivningen angavs att kvinnan på ett övergångsställe hade kört på en man som avled till följd av de skador han fick. I en skrivelse till tingsrätten redovisade advokaten A.K., som ombud för E.A., vissa specificerade kostnader som E.A. drabbats av till följd av dödsfallet. Jag delar tingsrättens uppfattning att skrivelsen måste uppfattas som ett anspråk på skadestånd.

I tingsrättens dagbok har såväl E.A. som dödsboet efter den avlidne angetts som parter. Ingen av dessa, och inte heller E.A:s ombud, kallades emellertid till huvudförhandlingen.

Tingsrätten har i remissvaret angett att åklagaren enligt de rutiner om tillämpas vid domstolen borde ha tillfrågats om hon enligt 22 kap. 2 § rättegångsbalken (RB) var beredd att i samband med åtalet utföra målsägandens talan. Eftersom målsäganden ställt ombud för sig anser jag inte att det finns anledning att kritisera tingsrätten för att detta inte gjordes.

Av 45 kap. 15 § RB framgår att en målsägande som för talan i målet, om talan inte utförs av åklagaren enligt nyss nämnda bestämmelse, ska kallas till huvudförhandling. Eftersom varken målsäganden eller ombudet hade kallats till huvudförhandlingen fanns det således inte förutsättningar att avgöra målet i den del som gällde skadestånd. Rätten borde, som Jan Wärén anført, ha tagit ställning till om huvudförhandlingen i brottmålet skulle ställas in eller om skadeståndsanspråket, med stöd av bestämmelserna i 22 kap. 5 § RB, skulle avskiljas från brottmålet så att rättegången i den frågan i stället kunde fortsätta som ett tvistemål. Tingsrätten handlade alltså fel, dels genom att inte kalla målsäganden eller hennes ombud till huvudförhandlingen, dels genom att pröva skadeståndsanspråket trots att sådan kallelse inte skett.

Jag noterar vidare att tingsrätten i domen angett att den uppfattade att det var dödsboet som framställde yrkandet om skadestånd. I en sådan fråga måste tingsrätten ta reda på hur det faktiskt förhåller sig. Domstolen hade således bort utreda om det var änkan eller dödsboet efter den avlidne som framställde yrkandet.

Sammanfattningsvis konstaterar jag att tingsrätten förtjänar kritik för sin handläggning av det enskilda anspråket.

Vad som i övrigt framkommit i ärendet föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.